

Dragi bralci, tokrat imate v rokah okrnjeno številko Rasti. Toda nikar ne mislite, da zaradi tega, ker bi nam zmanjkalo idej za članke ali zato, ker ne bi imeli več volje pisati! V resnici naš uredniški odbor z vso vnemo pripravlja posebno publikacijo, ki jo bo izdala Mladika. V njej bomo predstavili vse možnosti delovanja, ki jih mladi in manj mladi imamo v sklopu Slovenske prosvete (od Slovenskega kulturnega kluba do Drage mladih, od Radijskega odra do Mladinskega odbora Slovenske prosvete). Obenem bomo, ob priliki postavitve odrskega dela "Igra zamenjav" ali "Skupaj je lepše" – o kateri objavljamo članek tudi v Rasti – pripravili kratak gledališki list.

Upamo torej, da nam ne boste zamerili, da obsega tokrat Rast samo štiri strani.

Vabimo vas tudi, da nam pošljete odgovore na anketo, ki smo jo objavili v 84. številki našega časopiska. Zaenkrat smo prejeli le približno trideset odgovorov in to predvsem od mladih, ki Rast dobivajo na sestankih Slovenskega kulturnega kluba. Posebno pa se zahvaljujemo mlademu bralcu iz Nemčije, ki je bil prvi, ki nam je poslal odgovore na našo anketo.

Vseeno pa odgovorov še ni dovolj, da bi si lahko ustvarili popolno sliko o tem, kaj mislijo bralci o našem delu. Zelo bi bili veseli, če bi nam pisali tudi bralci, ki niso več rosno mladi, saj je njihovo mnenje ravno tako dragoceno kot mnenje mladih.

Upamo torej, da bomo kmalu lahko objavili prve rezultate naše ankete.

Breda Susič

KLUB

Iz delovanja SKK

V januarju smo v Klubu posvetili veliko časa pripravi tradicionalnega srečanja "Slovenija party", ki se je odvijal 22. januarja. Naslednjo soboto pa smo v naši sredi imeli prof. Eriko Košuta, ki nam je z zanimivimi fotografijami prikazala svoje potovanje po Sibiriji, ki so jo v 16. stoletju našel Kozaki in tam zgradili večja in manjša mesta. Na jugu Sibirije se nahaja največja kotlina sladke vode na zemlji-jezero Bajkal, o katerem nam je prof. Košuta povedala precej zanimivosti. Ob koncu smo prisluhnili še opisu otoka Sahalin, ki leži nad Japonsko.

Teden kasneje, in sicer 5. februarja, pa je SKK ob priliki Prešernovega dne priredil že običajni likovni, fotografski in literarni natečaj, na katerem je sodelovalo veliko uslužbencev s svojimi prispevki. Komisijo sta sestavljali prof. Nada Pertot za literarna dela, prof. Jasna Merku pa za slike in fotografije. Na sobotnem večeru so nastopili tudi člani gledališkega krožka z branjem nekaterih prispevkov. Prvi na vrsti je bil Tomaž Susič s svojim prispevkom "Stvarnik rumene krogle", drugi prispevek z naslovom "Madež na duši" avtorice Alenke Spetič pripoveduje o ljubezenski zgodbi na vojnem območju, sledil je nato sestavek Iva Keržeta "Štoparica". Sara Balde pa je prebrala pesmi, ki jih je napisala Neli Ban z naslovom "Vedske sutre". Na tem natečaju se je izkazala še mlada Erika Balde z delom "Najdaljša je pot, ki pelje k tebi", v katerem opisuje pisateljevo krizo, ko na koncu spozna, da lahko opisuje tudi najbolj preproste stvari namesto krute vojne. Sledila je prirejena Andersenova zgodba "Deček z vžigalicami" Matejke Grgič s prikazom tragične usode ljudi v Trstu, nato pa še sestavek Tomaža Susiča "Sedaj končno vem" o starem gospodu, ki se sprašuje o Bogu in o smislu življenja.

Za konec smo prisluhnili še zabavni pesmi "100 let" Fabricija Polojaca. Ob teh prebranih delih ne moremo mimo štirih prispevkov "Rdeči sij" Marjetice Možina, "Dragi moj Trst" Luke Pierija, "Ljubim te" Elene Zniderčič in "Balada" Alje Hrvatič, ki nedvomno zaslužijo priznanje. Po končanem branju je prof. Nada Pertot izrazila svoje mnenje o delih, dodala je tudi, da so vsa dela zelo kvalitetna in hvalevredna, tako da je bila izbira zares zahtevna. Na koncu pa se je odločila za delo Matejke Grgič "Deček z vžigalicami", ki je tako doseglo prvo mesto, na drugo mesto sta se uvrstila Tomaž Susič in Ivo Krže, tretje mesto pa je dosegla Alenka Spetič. Med mlajšimi je prof. pohvalila Eriko Balde in njeno delo.

Nagrado za likovni natečaj je prejel Nikolaj Vizentin, drugo mesto je zasedla Breda Čok, tretje pa Štefan Turk. Fotografski natečaj je zmagal Fabricijo Polojac, drugo mesto je zasedel Pavel Tence, tretje pa Danilo Pahor. Po nagrajevanju je še publika izrazila svoje mnenje in dodelila nagrado, bodisi za literarni kot za fotografski prispevek, Tomažu Susiču, za likovni pa Nikolaju Vizentinu.

Na pustno soboto je Klub organiziral "Alternativno pustno zabavo", ki je privabila veliko mladih, da so tu preživeli nekaj zabavnih trenutkov.

V soboto, 26. februarja, pa smo posvetili večer pesniku Igu Grudnu. O njegovem življenju in umetniškem delu, nam je govorila prof. Nada Pertot, Marko Tavčar in Ivan Vogrič pa sta nam prikazala svoje knjižno delo, ki je nastalo pred nekaj meseci kot poklon nabrežinskemu pesniku ob 100-letnici rojstva. Člani gledališkega krožka so večer obogatili z branjem Grudnovih pesmi.

Jadranka Cergo

Igra zamenjav ali skupaj je lepše

Kot smo v prejšnji številki Rasti že omenili, so 15. in 16. januarja člani gledališkega krožka Slovenskega kulturnega kluba, ob pomoči Radijskega odra, nastopili v Marijinem domu pri Sv. Ivanu z zabavno odrsko predstavo "Igra zamenjav" ali "Skupaj je lepše". Veseleloigro pa je skupina dvajsetih mladih igralcev ponovila tudi že v Marijinem domu v ulici Risorta in v kinodvorani v Bazovici. Vsebinsko je delo povzeto po Kästnerjevem mladinskem romanu "Dvojčici", za oder pa je delo svobodno preredila in prilagodila profesorica Lučka Susič, ki ga je tudi sama zrežirala. Odrsko uprizoritev je nato popestril še Stefan Bembi s svojo glasbo in scenografka Jasna Merku.

Dogodivščine se ves čas vrtijo okrog zamenjav dveh sester-dvojčic, kar v gledalcih vzbuja napeto in veselo počutje. Dogajanje se začinja na počitniškem letovanju, ki ga vodita Miran (Matjaž Rustja) in Tatjana (Nataša Zubalič). Na tem letovanju se sreča slovenska mladina iz različnih krajev, tako iz Slovenije kot iz zamejstva in zdomstva. Razvijajo se nova prijateljstva, pa tudi, zakaj ne, nove ljubezni. Tako se na primer zgodi z Marjano (Miriam Čermelj) in Stefanom (Miha Ravbar). Tu pa se srečata tudi dve med seboj izredno podobni dekleti. Kris (Ivana Šolc) in Marija (Martina Šolc) se po začetnih težavah, za katere sta, med drugimi,

krivi tudi Krisini prijateljici Sara (Francesca Simoni) in Monika (Alenka Giugovaz), ki ne pustita, da se Marija vključi v njihovo družbo, počasi začneta spoznavati in odkrivati, da sta v resnici dvojčici, ki sta ju starša ločila, ko je njun zakon propadel.

Dvojčici postaneta tako center vrste zabavnih situacij, ko si ju ljudje, npr. osvajalni natak (Aleks Purič), pa tudi prijatelji z letovanja, z začudenjem ogledujejo in ju zamenjujejo. Situacijo sestrih ločenih staršev pa podčrtuje tra-

Naša bivša sodelavka

MARIJA ŠTEKAR

je 15. februarja dokončala študij slavistike v Ljubljani.

Iskrene čestitke in vse najboljše ji želi

Uredniški odbor Rasti

gična novica, da sta oče in mati Ljubljancanke Polone (Erika Baldè) tik pred ločitvijo. Ko to slišita, se sestri odločita, da si zamenjata življenjski vlogi in skušata razumeti, zakaj sta se njuna starša ločila. Ob tem pa si zaželita, da bi se družina zopet združila.

Tudi v drugem dejanju, ko se dogajanje preseli v Trst in Milan, se na

odru zvrsti veliko novih likov, vsemu zapletu pa sledi povezovalac Gregor (Tomaž Susič), ki v obeh dejanjih ravedovno vohlja in komentira spletkarije dvojčic. Vlogo matere je v prvih treh uprizoritvah igrice (vključno s predpremiero, ki je bila že meseca decembra) odigrala Manica Maver, potem pa jo je v vlogi zamenjala Breda Susič. Očeta je igral Mitja Petaros, njegovo tajnico in ljubimko pa Alenka Štoka.

Gospodična Montini ima v načrtih poroko z očetom, Kris pa namerava poslati v kak zavod, kot ji svetuje spletkarska prijateljica Barbara (Breda Susič, oz. Alenka Hrovatin). Tako kot oče, spoznava tudi mama svojo hčerko v čisto novi luči, posebno takrat, ko mora zaradi dekletovega obnašanja na pogovor k ravnateljici (Nadja Roncelli) in njeni tajnici (Valentina Bembi).

Igrica ima končno tudi svoj razplet, ko pride resnica vendarle na dan in ko pride zaradi tega zopet do zabavnih situacij, v katerih sta glavni žrtvi governantka Rezka (Sara Baldè) in doktor Štrukelj (Fabrizio Poloiaz).

Veseleloigra se zaradi svoje vsebine odlično vključuje v pobude ob praznovanju mednarodnega leta družine, saj

ALENKA ŠTOKA

je 7. marca z odliko in pohvalo diplomirala na tržaški leposlovni fakulteti.

Iskreno ji čestitajo in ji želijo še obilo uspehov v življenju

*Mladinski odbor
Slovenske prosvete
Odbor Slovenskega
kulturnega kluba*

Uredniški odbor Rasti

Radijski oder

*Gledališki skupini SKK
in Tamara Petaros*

Prizor iz mladinskega odrskega dela "Igra zamenjav" ali "Skupaj je lepše", v kinodvorani v Bazovici. Na sliki, z leve proti desni, Miriam Čermelj, Miha Ravbar, Matjaž Rustja, Francesca Simoni, Fabrizio Poloiaz in Nadja Roncelli.

ima poleg zabavnih elementov tudi resno sporočilo o družinski odgovornosti. Gledališki krožek SKK ima zato v načrtih že nove ponovitve: 28. marca v Postojni, 17. aprila v Ljubljani, kasneje pa še v Mariboru, Nabrežini in na Opčinah.

Jadranka Cergol
Erika Baldè
Breda Susič

SALAAM RAGAZZI DELL'OLIVO

السلام لأطفال الزيتون

Gost naše rubrike je tokrat gospa Letizia Rondi, ki se že nekaj let ukvarja s položajem mladih Palestincev v okviru organizacije Salaam – I ragazzi dell'olivo, ki ima svoj sedež tudi v Trstu, na ul. Marconi 36/b. Z gospo Letizio bi se radi pogovarjali o Palestincih, njihovem odnosu do izraelske vlade ter še posebno o posinavljenju posebne vrste (tako rekoč "na daleč"). Prisluhnilo torej njenim besedam.

K organizaciji Salaam sem pristopila, ko le-ta ni še zadobila statusa organizacije, ampak je bila še na ravni načrta; leta 1988 sta namreč Arciragazzi in AGESCI dali pobudo, da bi konkretno pomagali palestinskim otrokom. Približno istega leta me je s tem načrtom seznanila kolegica: v treh smo takrat sklenile, da se bomo vključile v projekt in finančno podprle šolanje mladega Palestinca.

Kako bi Vi predstavili posinavljanje na daleč (t.i. "affidamento")?

Mislím, da je to konkretna pomoč, ki jo lahko nudimo otroku do 14. leta in njegovi družini, ne da bi ga oddaljili od domačega okolja. Vsakdo, ki je pripravljen pristopiti, se obveže, da bo dve leti pošiljal mesečno sto tisoč lir v Palestino; leta 1988 sem se s prijateljicami odločila za to, ker v treh lažje prenašamo finančno breme. Organizacija nam je poslala sliko otroka ter informativno polo o njegovi družini, omogočila pa nam je tudi, da smo osebno stopile v stik z njim. Treba je namreč poudariti, da Salaam organizira večkrat na leto potovanja v Palestino: jaz sem se odločila za ta nadaljnji korak leta 1991, takoj po zaključku Zalivske vojne; s hčerko sva en teden preživeli na Zasedenih ozemljih, spoznali družino in otroka, ter izvedeli kaj več o njihovem položaju: živijo v okolici Hebrona, mati je vdova in mora preživljati štiri otroke. Najstarejšemu, ki je bil deležen naše podpore, je bilo ime Bassam. Vsekakor sem takrat imela res veliko sreče, da sem otroka sploh lahko osebno spoznala, saj krožiti na Zasedenih ozemljih je vse prej kot enostavno. Takrat se je poleg vsega komaj zaključila vojna, še je bila v veljavi policijska ura itd. Istega leta sem se zopet vrnila v Palestino in ponovno srečala Bassama in njegovo družino.

Salaam: vzgajati za mir

Načrt me je zelo navdušil: vključila sem se v tržaško skupino Salaam in širila informacije o Palestini, razmerah otrok in njihovih potrebah. Zbrali smo tudi fotografije, podatke ter nabrali dovolj izkušenj; leta 1992 je Salaam postala pravna organizacija tudi zato, da bi nadzorovala številna posinovljenja na daleč (samo v Italiji jih je čez sedem tisoč); vsakdo lahko podpre palestinsko družino, torej tudi skupine prijateljev in sodelavcev ter celo sindikati (npr.: ženska sekcija CGIL): že leta 1992 je bilo na tisoče podpornikov, od tod tudi potreba po nadzoru in koordiniranju.

Je Salaam tudi politična organizacija?

Ne, to vsekakor ne. Gotovo lahko naša podpora zadobi tudi politične obrise, saj podpiramo Palestince v njihovi pravici, da živijo na svoji zemlji ter da imajo miroljubne odnose z Izraelci. Sicer vsi podporniki niso na enak način angažirani pri tem: nekateri vzpostavijo stik z otrokom, si redno dopisujejo ter ga morda tudi obiščejo; drugi pa le izpolnijo ček in ne iščejo globljega stika s Palestino.

Vi ste že bili v Palestini: kaj bi nam lahko povedali o razmerah na Zasedenih ozemljih (tu mislim predvsem na šolstvo, bivališča, higieno)?

Palestinci imajo svoje šole, ki jim jih je dala še jordanska vlada (v begunskih taboriščih jim pomaga Visoki komisariat za begunce pri Združenih narodih), vendar Izrael lahko kadarkoli prepreči normalni potek šolskega delovanja, če se vladi zdi primerno; tako se pogosto dogaja, da zaradi napetega ozračja v taborišču kratkomalo zaprejo šolo.

Življenje v begunskih taboriščih je zelo težko: vsi kampi so ograjeni z žico, izhod iz njih ni dovoljen vsem, videla sem celo stražarske stolpe! Rado se dogaja tudi, da se oboroženi vojaki nahajajo na višinah okrog taborišča, kjer lahko nadzirajo begunce, sami Palestinci pa jih lahko vidijo od povsod: v takem ozračju pogosto pride do napatosti in trenj.

Kar se tiče bivališč, je treba ločevati med Zasedenimi ozemlji in Gazo, ki se nahaja v bližini morja (kot vsa begunska taborišča); tu ni pravih hiš, ljudje živijo pod pločevino, naravnost na pe-

sku; mislim, da tako radi ograjujejo svoj prostor bodisi, da bi se obvarovali pred močnimi morskimi vetrovi, pa tudi, da bi ohranili nekaj zasebnega življenja – t.i. privacy. Mi si težko predstavljamo begunska taborišča: to so ogromne površine, kjer lahko živi do enajst tisoč ljudi; tam so si Palestinci postavili svoje revne hiške, ki se opirajo ena na drugo v dolgih vrstah. Večkrat se zgodi, da Izraelci iz represalije z buldozerji zravnavajo z zemljo eno teh pločevinastih bivališč: ker pa so vsa povezana, ostane brez doma več družin. V takem primeru jim Visoki komisariat za begunce dodeli šotor ali pa gredo k sorodnikom; sama sem v Gazo prišla ravno v trenutku, ko si je ena izmed družin postavila šotor in težko mi je bilo pri srcu, saj so se njeni člani sramovali položaja.

V Palestini: na desni je ga. Rondi, deček v beli majici pa je Bassam.

Po katerem kriteriju izbirate otroke? Rada bi Vas vprašala tudi, kako si lahko palestinska družina pomaga samo sto tisoč lirami na mesec.

Salaam se opira na mnenje krajevnih osebnosti: to so lahko odvetniki, farmacisti, latinski patriarh, mufti (muslimanski verski voditelj); ti sporočajo organizaciji imena primernih otrok znotraj taborišča ali Zasedenih ozemelj. Denar smo do lanskega leta nakazali na izraelske banke (saj palestinskih ni) in te osebe so ga dvignile; od lanske pomladi pa ga dvignejo same družine. Kaj lahko storijo s tistim denarjem? Pred časom je organizacija izračunala na podlagi prehrane uporabo pomoči: no, s sto tisoč lirami lahko navadna palestinska družina vzdržuje od pet do šest otrok cel mesec.

4

Mladinske maše

V novem letu smo mladi imeli zopet dve priložnosti, da smo se udeležili mladinskih maš.

V nedeljo, 30. januarja, na predpraznik ustanovitelja salezijanske redovne skupnosti sv. Janeza Bosca, smo se udeležili slavnostne maše, ki je bila na Opčinah. Openski župljani so namreč proslavljali 25. obletnico duhovniške posvetitve svojega kaplana Franca Pohajača. Njegovo ime je dobro poznano po celem Tržaškem in še dlje zaradi njegovega neutrudnega dela z mladimi. Gospod Franc Pohajač je namreč ustanovitelj in pevodnja pevskih skupin Vesela pomlad, ki zaradi kvalitetnega petja stalno doživljajo uspeh za uspehom.

Po slavnostni maši, ki so jo oblikovali pevski zbori Vesela pomlad, cerkveni pevski zbor sv. Jernej in Mladinska glasbena skupina, so se mladi zbrali v Marijanišču, kjer je potekal Dan odprtih vrat. Marijanišče (in dvorana Finžgarjevega doma) namreč že dalj

časa prenavljajo, prav kmalu pa bo postalo veliko središče za mlade in zato je upravitelj, gospod Tone Bedenčič želel vsem pokazati, kako potekajo obnovitvena dela.

V nedeljo, 27. februarja, pa smo se mladi udeležili mladinske maše, ki jo je v cerkvi sv. Avgušlina v Podlonjerju pripravila in oblikovala skupina Shalom. Ta molitvena skupina sicer deluje pri Sv. Ivanu, pri šolskih sestrah, združuje pa mladino iz različnih tržaških župnij. Mladinska maša je bila res dobro pripravljena in obogatena z lepim petjem in glasbo. Po maši pa smo se mladi zaustavili v župnišču, kjer je bila miza že obložena z neštetimi dobrotami, ki so jih v glavnem pripravile res prijazne župljanke. Srečanje je kronalo pričevanje dveh izmed petih tržaških deklet, ki so se udeležile novoletnega evropskega srečanja, ki je bil letos v Münchnu.

Naslednja priložnost, da se mladi spet srečamo ob molitvi in petju, bo na Veliki četrtek, ko bodo mladinske skupine z Opčin v svoji župnijski cerkvi pripravile velikonočno bedenje. To bo tudi odlična priložnost za doživeto pravo na praznik Kristusovega Vstajenja.

Breda Susič

Salaam: vzgajati za mir

3

Kakšen občutek ste imeli med svojim bivanjem v Izraelu: kakšen je odnos prebivalcev do palestinskega vprašanja?

V Izraelu so mirovniki v manjšini in nimajo nobene možnosti, da bi vplivali na vladno politiko; o kateremkoli odnosu med Izraelci in Palestinci pa ne bi govorila, saj ni nobenega stika med obema narodoma: spominjam se mladega Izraelca, ki je pred časom prišel v Italijo in se v okviru nekega srečanja spoznal s sovrstnikom, Palestincem. To je bilo pravo presenečenje za oba! V Izraelu bi to ne bilo mogoče.

13. septembra 1993 je prišlo do sporazuma med Arafatom in Rabinom: mislite, da se bo stanje Palestincev v Izraelu izboljšalo?

Doslej ni bilo velikih sprememb; tudi nekateri izraelski mirovniki ne zaupajo veliko temu dogovoru. Mi lahko samo spremljamo dogajanja: verjetno bomo bolje ocenili položaj na Zasedenih ozemljih šele takrat, ko se bomo osebno vrnili tja.

Hvala lepa!

Koncert skupine Krila na Opčinah

V soboto, 5. februarja, je Sklad Mitja Čuk, v sodelovanju z opensko župnijo, na poseben način proslavil dan slovenske kulture. V cerkvi sv. Jerneja je namreč priredil koncert komornega zboru Krila. Mladi, ki ga sestavljajo, so v glavnem iz Šmartnega pri Ljubljani, pevodkinja Mojca Oblak pa je z Vrhnike. (Sicer pa v našem zamejstvu skupina ni nepoznana, saj je v adventnem času Sklad priredil koncert te skupine v Štandrežu na Goriškem).

Zbor je številni publiko predstavil bogat, raznolik in zahteven program pesmi in skladb domačih in tujih avtorjev (Halsler, Gallus, Foerster, itd.). V drugem delu programa pa je publiko navdušil z vrsto črnskih duhovnih pesmi, tako da se je na koncu kar vsul aplavz, ki je nagradil mlade pevce.

Skupina Krila bo udeležencem tistega večera ostala v spominu ne samo zaradi res kvalitetnega petja, ampak tudi zaradi sproščenosti in živahnosti njenih članov, ki so dali jasen vtis, da pojejo iz pristnega navdušenja in ljubezni do glasbe in da se ob tem tudi zabavajo.

Breda Susič

Arbeit macht frei! (3)

Franzova taktita je temeljila na dveh osnovnih načelih: puščati jetnikom dovolj zraka, da bi ne ugasnil v njih drobceni plamenček upanja, hkrati pa ukrepati tako, da jim vzameš ves pogum in jih prepričaš, da sploh niso več ljudje. Tako je uvedel "sralnega mojstra", ki je skrbel, da je šlo v stranišča največ do pet ljudi in to samo za dve minuti. (Stranišča so služila jetnikom zaradi trdega dela tudi kot počivališča.) Uvedel je tudi prava krvoločna tekmovanja med Židi. Prirejal jih je v poznih večernih urah in tam je moralo biti prisotno celo taborišče. Vse pa se je odvijalo ob spremljavi klasične glasbe, ki jo je izvajal orkester.

Kurta Franza so imenovali "lalka" (punčka) zaradi tega, ker je velik, plavalas, okreten in mišičast stal pred jetniki.

V Treblinki je 2. avgusta 1943 izbruhnila oborožena vstaja Židov - delavcev. Zbežalo jih je nekaj stotin, manj kot desetina pa je vojno preživela. Septembra 1943 so uničili Treblinko do tal.

Novembra 1943. leta je prišel Franz v Trst. Bil je dodeljen vojaškemu izobraževanju in vzgajanju kolaboracionističnih oddelkov. Pošiljali so mu v šolanje slovenske in hrvaške kolaboracioniste. Po šestih ali osmih tednih šolanja so te vojake (Waffen SS) dali na voljo krajevnim poveljnikom. Poleg tega je bil Franz dodeljen v Trst za boj proti partizanom, v Gorici pa za zavarovanje grednje utrdb okrog mesta in za zavarovanje železniške proge Trst - Gorica.

Med sodno obravnavo 12. oktobra 1964 - 3. septembra 1965 so Kurta Franza obsodili na dosmrtno ječo.

RAST, mladinska priloga Mladike. Pripravlja uredniški odbor mladih. Pri tej številki so sodelovali: Breda Susič, Jadranka Cergol, Erika Baldé, Neva Zaghet in Matjaž Rustja. Tisk Graphart, Trst, marec 1994. Drevored G. D'Annunzio 27/E, Tel.040/772151